

CULTURA 20 març 2016 2.00 h

D'ARA I D'AQUÍ MARIA PALAU

Rostres d'un món crepuscular

“Pensa que has de ser tu i només tu.” Els artistes que busquen la veritat en l'art es reconeixen a primer cop d'ull. Als anys setanta, Marc Chagall ja n'havia vist de tots colors quan li va donar aquest consell al jove pintor Bonaventura Ansón (1945), que l'havia anat a veure amb humilitat a la seva casa de Sant Pau de Vença junt amb una expedició de gent de Tossa que havia promogut una exposició d'homenatge al seu geni. Chagall, jueu, s'havia refugiat del monstre nazi en aquest racó de món mediterrani, el seu paradís blau, com el va mitificar. Ja era molt vellet, però va fullejar amb delit el catàleg de la mostra i, sí, es va sentir a prop de l'obra que havia creat aquell tendre creador tossenc. Hi va detectar un mateix neguit pel sentit dramàtic de la humanitat.

El filòsof i crític d'art Arnau Puig va escriure fa temps que sense Tossa i sense Chagall probablement Ansón no hauria estat artista. Si Chagall va erigir la seva obra tibant dels records de la seva infantesa russa, Ansón ha fet exactament el mateix amb Tossa. Tota la seva iconografia artística beu d'aquest paradís avui “perdut” i de les seves essències “pervertides, quan no massacrades”, plora per dins l'artista, que ja fa anys que en viu lluny. “Tossa ha desaparegut”, sentència, amb una pena infinita, però amb veu rebel i inconformista.

Les paraules del mestre –“sigues tu mateix!”– l'han acompanyat sempre. Ha treballat com un foll. Com Chagall, ha produït una gran quantitat d'obra de disciplines, tècniques i materials diversos. Però pels volts del 2011 tot va semblar que s'aturava en sec. Greument malalt –“estava condemnat a mort”, diu–, la seva última sèrie, unes corpenedores presons, contenia un missatge fatalista. S'estava fonent, però va acabar trobant forces de qui sap on per exposar a la Fundació Valvi de Girona, institució sempre molt sensible amb la seva aventura creativa. I va fer una promesa que ha complert: d'aquí a quatre anys ens tornarem a trobar aquí mateix.

Ansón és avui un home del tot refet de salut. Sa i despert. Molt despert. I bull creativitat com mai. O com sempre, però més lúcida i incisiva. Efectivament, ha tornat a la Fundació Valvi. I, en aquesta nova exposició, s'hi ha presentat

amb un exèrcit de màscares que manlleven l'alè i trastoquen l'ànima de qui les mira. Una colònia de rostres marcats pel signe de la desgràcia, del tot deformats, cap d'igual però tots sorprenentment semblants, units per un patiment que resideix molt endins. Desenes i desenes de cares, la majoria de terra cuita, amb ganyotes que semblen de maldat, però que en realitat són de dolor, d'un dolor que emociona, que commou, que no deixa mirar a un altre cantó. Hi ha molt silenci en ells. I molta solitud. Són d'una bellesa tràgica. Desoladora. “El món s'està tornant terriblement lleig”, exclama l'artista.

Algú hi notarà un perfum dels sàtirs que va engendrar als seus inicis creatius. Tot, absolutament tot, està connectat en la seva trajectòria. Tot pivota al voltant de les tensions internes de la vida, del seu cantó més dur i fosc. De la mateixa manera que tot neix de Tossa, de la Tossa perduda, però té aspiració universal. Ansón invoca un món crepuscular. Un món decadent que el fa sentir “nàufrag”, i per al qual té un altre recurs que ha fet servir sovint per representar-lo i que ara ha recuperat per sintonitzar-lo amb aquesta última sèrie de màscares: les velles barques de pescadors abandonades a la sorra de la platja, espectres que ja pertanyen al món de les tenebres, una imatge que ha retingut tossudament en la seva memòria per no oblidar mai el que un dia va ser, per lluny que en visqui. Esquelets de fusta podrida com a icones d'un món putrefacte, “del paisatge desèrtic que és la vida”, que va escriure Zoran Music, un dels artistes amb qui Ansón comparteix genealogia.

Aquesta mirada dolorosa recorre tota la mostra, que es podrà visitar fins al 14 de maig i que tindrà un moment especial el 7 d'abril. Ansón està escrivint les seves memòries, en tres volums, el primer dels quals, *Amb gust de sal*, es presentarà en el context de l'exposició. “Tot el que he creat té una raó de ser: un per què, un com, un quan, un on. I em fa por que es desvirtuï. Necessito explicar-me. Tinc l'obligació de fer-ho”, subratlla. Els seus seguidors estan de sort. L'exposició a la Valvi coincideix amb una gran antològica de les seves escultures al parc dels Estanys de Platja d'Aro, on fins a principi de juliol llueixen algunes de les seves millors peces creades al llarg de 50 anys, tot estirant del fil d'aquell consell que va rebre de jove: prohibit trair-se mai a si mateix.

NOTÍCIES RELACIONADES